

Sygn. akt IV U 1390/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Łataś

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Jastrzębska-Ciura

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2019 roku w Częstochowie

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 26 września 2018 roku Nr (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **zasądza od odwołującego M. P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt IV U 1390/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 września 2018 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. stwierdził, że M. P. w okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 roku Sąd Rejonowy w Częstochowie, VIII Wydział Gospodarczy ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku M. P., prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) w C. i ustanowił syndyka masy upadłościowej.

Z chwilą ogłoszenia upadłości upadły z mocy prawa zarząd oraz możliwość korzystania i rozporządzenia majątkiem stanowiącym masę upadłości – funkcję tą przejmuje syndyk. Tymczasem warunkiem niezbędnym podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, jest faktyczne wykonywanie tej działalności w celu zarobkowym i na własny rachunek.

W konsekwencji od dnia ogłoszenia upadłości, tj. od dnia 29 listopada 2012 roku, M. P. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Od powyższej decyzji odwołał się M. P., zarzucając obrazę przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez naruszenie art. 83 ust. 1, art. 6 ust.1 pkt 5, art. 8 ust. 6, art. 12 ust.1 i art. 13 pkt 4, będące wynikiem błędów w ustaleniach faktycznych i ich błędnej wykładni

i zastosowania, przez stwierdzenie, że jako osoba fizyczna prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega on obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. orzeczenie że w okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku podlegał on obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu; ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie jej organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu odwołania M. P. poniósł, że pomimo iż do prowadzonej przez niego działalności gospodarczej wkroczył syndyk, to w dalszym ciągu działalność ta była prowadzona, a on sam wspólnie z małżonką U. P. pracował w (...)

w C. i tak samo jak przed wkroczeniem syndyka zajmował się pracą na produkcji, przy przygotowywaniu towaru do wysyłki, etc. Widząc to sam syndyk dokonał zgłoszenia go do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowego i wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego i płacił następnie należne na te ubezpieczenia składki, a nawet wyrównał składki za okres wcześniejszy, wraz z należnymi odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji oraz o zasądzenie od odwołującego na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 12 grudnia 1990 roku M. P. rozpoczął prowadzenie na własny rachunek pozarolniczej działalności gospodarczej pod firmą (...) z siedzibą w C.. Z tytułu prowadzenia powyższej działalności odwołujący w okresie od 1 stycznia 1999 roku do 31 grudnia 2013 roku pozostawał zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowego i wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego i uiszczył należne składki na te ubezpieczenia za cały ten okres (częściowo po terminie, wraz z należnymi odsetkami).

Postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 roku, VIII GUu 4/12 Sąd Rejonowy w Częstochowie uchylił układ zawarty w dniu 9 lutego 2009 roku pomiędzy dłużnikiem M. P. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w C. a wierzycielami, zatwierdzony postanowieniem, z dnia 25 marca 2009 roku (pkt 1); zmienił postanowienie z dnia 18 lutego 2008 roku o ogłoszeniu upadłości

z możliwością zawarcia układu M. P. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...)

w C. na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującym likwidację majątku M. P. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w C. (pkt 2); ustanowił sędziego komisarza w osobie U. K. (pkt 3); ustanowił syndyka masy upadłości w osobie M. R. (pkt 4); wezwał wierzycieli, których wierzytelności powstały po ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu, do zgłaszania wierzytelności w terminie 2 miesiące od dnia obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (pkt 5) oraz wezwał osoby, którym przysługują prawa do prawa i roszczenia osobiste ciężące na nieruchomościach należących do upadłej spółki, jeżeli nie zostały ujawnione przez wpis w księdze wieczystej, do ich zgłoszenia w terminie do dnia 15 kwietnia 2012 roku, pod rygorem utraty prawa powoływania się na nie w postępowaniu upadłościowym (pkt 6).

Syndyk M. R. nie znał się na produkcji wędlin i innych produktów mięsnych oraz nie posiadał stosownych kwalifikacji ani badań do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie przetwórstwa mięsnego, dlatego też po objęciu z dniem 29 listopada 2012 roku funkcji syndyka korzystał z pomocy M. P. przy sprawowaniu nadzoru nad przetwórstwem mięsnym (wyrobienie sobie przez syndyka takich uprawnień wymagałoby dłuższego czasu). Jednocześnie ponieważ syndyk faktycznie działał w imieniu M. P., nie zawarł z nim umowy o pracę, albowiem w istocie sprowadzałoby się to do zawarcia tej umowy przez ubezpieczonego z samym sobą. Odwołujący był przez syndyka traktowany jako osoba pomagająca przy prowadzeniu działalności. Chcąc pomóc odwołującemu i jednocześnie zabezpieczyć się przed odpowiedzialnością z uwagi na przebywanie przez M. P. na terenie zakładu pracy i wykonywanie

określonych czynności, zgłosił go do ubezpieczeń społecznych jako osobę prowadzącą działalność. Powyższe wynikało z nomenklatury kodów stosowanej przez ZUS. W okresie trwającego postępowania upadłościowego jedyną osobą prowadzącą działalność był syndyk, a ubezpieczony wykonywał jedynie na jego rzecz czynności fizyczne związane z produkcją. Odwołujący odpowiadał za produkcję wędlin; za zgodą syndyka zamawiał towar; przyjmował towar dostarczany do zakładu; wydawał dyspozycje który towar idzie na produkcję, a który będzie używany do innych celów produkcyjnych; wykonywał prace fizyczne na produkcji; zajmował się wysyłką towaru; rozliczał przyjęcia i wydania towaru; kwitował odbiór korespondencji, ale jej nie otwierał; pod koniec prowadzenia działalności przez syndyka wyłączał z ruchu kolejne maszyny. Odwołujący nie podejmował samodzielnie żadnych decyzji związanych z zarządzaniem masą upadłości. Za swoją pracę M. P. nie otrzymywał od syndyka żadnego wynagrodzenia i wraz z żoną utrzymywał się w tym czasie ze świadczeń swoich rodziców. Po zaprzestaniu przez syndyka działalności w okresie upadłości, wyrejestrował on M. P. z ubezpieczeń społecznych. Za cały okres podlegania przez odwołującego z powyższego tytułu ubezpieczeniom społecznym, syndyk opłacił za niego należne składki na te ubezpieczenia.

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2018 roku, VIII GUp 11/12 Sąd Rejonowy w Częstochowie stwierdził zakończenie postępowania upadłościowego M. P. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w C. obejmującego likwidację majątku *pkt 1) i umorzył w całości niezaspokojone w postępowaniu upadłościowym zobowiązania M. P. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) w C., za wyjątkiem należności alimentacyjnych, rent z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci, wierzytelności ze stosunków pracy oraz składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe pracowników.

W Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej odnotowano zaprzestanie wykonywania działalności gospodarczej przez M. P. z dniem 27 czerwca 2018 roku, a następnie w dniu 8 sierpnia 2018 roku wykreślono dotyczący go wpis z Ewidencji.

(v. akta rentowe, wydruk informacji z CEIDG k. 17, kserokopie wybranych dokumentów z akt sprawy VIII GUp 11/12 – w załącznikach do akt, zeznania świadków M. R. i U. P. oraz wyjaśnienia odwołującego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 21 maja 2019 roku)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Ustalony w niniejszej sprawie, a przedstawiony powyżej, stan faktyczny jest między stronami niesporny, a w konsekwencji jej rozstrzygnięcie sprowadza się jedynie do dokonania jego prawidłowej oceny prawnej.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2019 roku poz. 300 ze zm.) – dalej ustawa systemowa, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Na mocy art. 11 ust. 2 ustawy systemowej, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10.

Obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 12 ust. 1).

W myśl art. 13 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że niesporne jest, że w całym spornym okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku M. P. figurował w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Konsekwencją istnienia takiego wpisu jest domniemanie,

że odwołujący prowadził w tym czasie pozarolniczą działalność gospodarczą zgodną z tym wpisem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2010 roku, I UK 240/09, LEX nr 585723, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 sierpnia 2015 roku, III AUa 1760/14, LEX nr 179353 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 28 stycznia 2009 roku, VII SA/Wa 1374/08, LEX nr 489317). Jest to domniemanie, które jest wzruszalne.

Zgodnie z art. 2 obowiązującej do dnia 29 kwietnia 2018 roku ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 roku, poz. 2168), działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Analogiczną regulację zawiera art. 3 obowiązującej obecnie ustawy z dnia 30 kwietnia 2018 roku prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 roku, poz. 646 ze zm.), zgodnie z którym działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

W oparciu o tak sformułowane przepisy doktryna i orzecznictwo zgodnie przyjmują, że aby przypisać jakiejś działalności ludzkiej przymiot działalności gospodarczej w rozumieniu tychże przepisów, konieczne jest ziszczenie się kilku kumulatywnych przesłanek, tj. musi to być działalność o charakterze profesjonalnym, podporządkowana regułom opłacalności i zysku lub zasadzie racjonalnego gospodarowania, **być prowadzona na własny rachunek i własne ryzyko**, w sposób powtarzalny i ciągły, przy uczestnictwie w obrocie gospodarczym.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku prawo upadłościowe (tekst jednolity Dz. U. z 2019 roku, poz. 498 ze zm.), z dniem ogłoszenia upadłości upadły traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania z mienia wchodzącego do masy upadłości i rozporządzania nim.

W myśl art. 173 ww. ustawy, syndyk niezwłocznie obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabranieniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do jego likwidacji.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że skoro z dniem ogłoszenia upadłości odwołujący utracił prawo zarządu mieniem wchodzącym do masy upadłości, tj. (...)

w C. – przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 55⁽¹⁾ k.c., to w tym samym momencie przestał on być osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, albowiem nie prowadził on już tego przedsiębiorstwa na własny rachunek i własne ryzyko. Zgodnie z powołanymi powyżej przepisami, od dnia objęcia funkcji syndyka, przedsiębiorstwem odwołującego zarządzał tylko i wyłącznie M. R., który samodzielnie podejmował wszystkie decyzje związane z jego funkcjonowaniem

i istnieniem. Owszem, w realiach niniejszej sprawy M. P. był dla syndyka istotnym wsparciem i dokładał bardzo dużej staranności, aby proces likwidacji jego przedsiębiorstwa przebiegał sprawnie i w jego trakcie uzyskano jak najwyższe przychody, niemniej jak zgodnie zeznali świadkowie M. R. i U. P., a co potwierdził i sam odwołujący, faktycznie był on odsunięty od samodzielnego podejmowania jakichkolwiek decyzji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. O wszystkim decydował samodzielnie syndyk, zaś M. P. był jedynie wykonawcą jego woli oraz zajmował się kwestiami technicznymi i pracował na produkcji. Bez tego zaś elementu – samodzielnego zarządzania prowadzoną działalnością – w ogóle nie można mówić o prowadzeniu działalności gospodarczej w rozumieniu art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Bycie bowiem jedynie wykonawcą woli osoby drugiej, nie jest równoznacznie z wykonywaniem działalności na własny rachunek i własne ryzyko.

Dalej należy wskazać, że w niniejszej sprawie niesporne jest, że w okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku M. P. figurował w CEIDG jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą oraz że po

objęciu zarządu działalnością odwołującego syndyk zgłosił go do ubezpieczeń społecznych jako osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą oraz uiścił za niego składki na te ubezpieczenia za cały sporny okres. Niemniej zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, o zaistnieniu tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym nie decyduje samo formalne zarejestrowanie pozarolniczej działalności i zgłoszenie się z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych, lecz jej rzeczywiste wykonywanie. W konsekwencji osoby faktycznie nie prowadzące takiej działalności, nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu, nawet jeżeli dokonały wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, zostały zgłoszone do ubezpieczeń społecznych z tego tytułu i uiściły należne składki. Powyższe wynika wprost

z literalnego brzmienia przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, który stanowi o **prowadzeniu** pozarolniczej działalności, a nie jedynie o jej zarejestrowaniu i zgłoszeniu się z tego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

W konsekwencji należy wskazać, że w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego zaskarżona decyzja organu rentowego okazała się być prawidłowa, albowiem w objętym nią okresie od 29 listopada 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku M. P. nie prowadził na własny rachunek pozarolniczej działalności gospodarczej, z uwagi na postawienie go w stan upadłości i przejęcie zarządu jego przedsiębiorstwem przez syndyka M. R..

Warto również zauważyć, że w przedmiocie oceny wpływu ogłoszenia upadłości osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą na podleganie przez nią ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu wypowiedział się Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 15 marca 2012 roku, II UK 159/11 (OSNP 2013/5-6/63) wprost wskazał, że upadły nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej i wobec tego nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści niniejszego uzasadnienia, oddalił odwołanie M. P. jako bezzasadne.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz. 265).